

Излази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у валу, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
упутницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отпавиштва новина на
коју драго пошту: у коме је на-
ручнице, може се претплатити
код г. *Петра Рамановића*, кн. ж.
при. агента у Котору а Доинев се
шље уредништву. Рукониси се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ

— Ономадне, 14/2 јула, легација француске републике славила је француску народну светковину. У осуетву свог шефа, г. д' Антуар од Васерва, секретар легације, примио је честитања. Од стране Његовог Височанства Господара честитао је г. ком. Митар Мартиновић, а од стране Књажевске владе г. војвода Илија Пламенац, ратни министар. За вријеме честитања пред станом легације свирала је војничка музика.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ЦЕТИЊЕ 4 јула

Преговори о миру у Цариграду још се налазе у застоју, и обзиром на држање Порте према Јевропи, коју у овом питању предводи Русија, врло је значајна промјена тона, којим петроградско „Н. Време“ говори о том турском држању. „Ако се у цариградскијем владинијем круговима надају каквој користи за Турску из оклијевања и трајнијех застајања, — вели овај озбиљни лист, који се сматра и тумачем руског министарства иностранијех дјела, — којима Порта води преговоре о миру са посланицима велесила, то нема никаквог изгледа, да ће се те наде и остварити. Што више, тешко је схватити, како Султан и његови савјетници могу рачунати на тако што. Програм посредовања између Турске и Грчке, што је Јевропа прихватила иницијативом Русије, био је одређен у самом почетку тако тачнијем пртама, да се не може криво тумачити. Порта, примивши ово посредовање, знала је добро, о каквијем ће условима мира бити ријеч између њеног преставника и посланика великијех држава. Ако она није била готова да поврати Грчкој сву Тесалију, осим исправке турско-грчке границе само са стратегичног гледишта, да се задовољи ратном контрибуцијом, која не прелази четири милиона турскијех лира, и да не тражи измјену капитулација односно грчкијех поданика у Турској, онда није имала рашта примати посредовање велесила, које потпуно дијеле погледе Русије, који су у основи овог посредовања. Кад је Султан испунио жељу, коју му је лично изразио државни Вођа рускога народа, повелевши Едемпаши, да заустави војевање и да ступи у преговоре примирја, он је знао што није могао боље, да то ни у ком случају неће измијенити програм мира велесила, а какав се могао убједити, да између њих не постоји никакво разногласије у тој ствари. Посланици велесила траже и данас оно исто, што су тражили првијех дана преговора, и прије свега, да што прије турска војска остави Тесалију, услед стратегичке исправке грчко-турске границе. Али предходне радње турскијех делегата и иностранијех војенијех агената продужују се таквом ничим неоправданом спорашћу, да су посланици већ морали захтјевати пред Портом што бржег свршетка тијех радња. То продуживање не може изазвати са стране јев. опскијех кабинета ништа до осјећања досаде. Порта неће постићи у своју корист, да државе посреднице измијене свој програм. Она само ризикује, да посланици, који воде преговоре, добију ушутства, која ће побудити ове

дипломате, да измијене садашњи свој тон у односима са Турском. До сад је јевропска дипломатија издвајала Турску од осталијех нејевропскијех држава, којима без церемоније јевропске владе постављају захтјеве. Свуда, не искључујући ни Петроград, односили су се к Цариграду дружице неголи к Техерану, Пекину и другим азијатским политичкијем средштима. Код нас, исто као и на западу, ваља је било дипломата, који су то сматрали великом погрјешком. Продужавајући дјеловати тако, као што сад дјелује, Порта може довести јевропске владе, не искључујући ни петроградску, да усвоје погледе према њој вишереченијех дипломата. Но и то још није све. Ма како Порта затезала преговоре мира, они ће прије или после постићи сврху, што су себи поставили велесиле, на ће доћи на ред онет питање о унутрашњијем реформијама у Турској. Сасвијем ће бити природно и законито, ако тада јевропска дипломатија измијени своје поступање са владом, која не хоће да разумије да деликатност у општењу с њом не зависи од убјеђења, да се она може противити заједничкој вољи Јевропе. Турска се лако може личити свијех плодова свога без сумње коректнога и јевропскога поступања за вријеме скорашњег турско-грчког рата, и на ново појавит се у очима јевропске дипломатије као чисто азијатска држава, којој само енергични притисак може стати на пут, да не буде постојаном опасношћу за мир јевропски.

Овакав говор слаже се са гласом, у осталом још не потврђенијем, да ће руски посланик Нелидов из Цариграда бити премјештен у Рим.

У Биограду је на Петровдан отворена народна скупштина, на коју је народ послао листом умјерене радикалце, пошто либерална странка није у изборима ни учествовала, а напредна већ и не постоји. Краљ је наиповоао своје посланике из свију странака, што ће још више ублажити страначке страсти. Тако ће скупштина мирно рјешити послове, који јој предстоје.

ИЗ ЛОНДОНА.

Са јубиларне свечаности „Дубровник“ доноси из српског пера следећи лијени извјештај:

Лондон, 22 јуна 97. *)

Драги ми Дубровниче.

Данас имајући пред очима величанствену импозантну светковину краљичиног јубилеја у којој је узело удјела свако британско срце свијесно значаја овог свијетског дана и величине свог народа, је ли било могуће а да не мислим на свој народ и да не желим да га видим велика и дична, хваљена и слањена међу народима?

Требало би вјештије перо, више студије и времена, да се изнесо сав значај Викторине ере која припада прошлости и садашњости и која ће оставити дубок утисак на историју будућности. Овако на брзу руку хтио би изнијети твојим читоцима своје утиске дана, и ако знам да ће то бити сувише блиједна и неоптунна слика онога што Лондон данас пружа.

Позив је учињен свима народима, позвати су сви владаци да узму учешћа у светковини, коју Велика Британија са својим колонијама — а то је половина цивилизованог свијета — спрема да приреди у част шездесетогодишње владе своје

*) Овај веома кривични чланак касно је при-
слино за прошли број. Захваљујемо брату Србјанцу
и препоручујемо се за унапријед. — Уред. „Дубр.“

краљице и царице, племените жене, срећне мајке, мудре, љублене и поштоване владарке. Ту прилику употребио је горди Британац да развије сав свој сјај, да покаже сву моћ и да посвједочи сву љубав пријестоду а у том је он по готову без изузетка. Покрет се осјетио на све четир стране свијета, у свих пет континената, и сувише на расутиим острвима Тихог Окена, тамо гдје прије шест година нога бијелог човјека ступила није. Све је похитало да допринесе свој дио а како је тек силно морало куцати огромно срце овог свијетског полина, његова метропола — Лондон. Сиремало се мјесецима а посљедњих недеља само се о јубилеју говорило: о политици слабо се води рачуна, јавни митинзи у Хајд-парку имају довољно слушаца рекрутванних из толиких радозналаца, ал ако није ријеч о јубилеју, узалуд сав жар говорника, они не чине никакву утиску. Концерти су по готову празни и треба сва оргиналност и сјетни чар славенских мелодија па да се и о том говори (узред буди речено, да је руски уметник Гаврилович учинио врло добар утисак са својим реситовањем Шокина и Чајковског и у опште руска музика јако се прима и ако је примјењено да је вријеме врло незгодно изабрано.)

Лондон је огроман, Лондон је богат ал Лондон није лијеп. У њему је велики број палача свака достојна да својом љепотом архитектуре украси читав један град. Инглеска је имала Шекспира, Бакона, Кронвелла, Нелсона, Бајрона, Велингтона и т. д. и Лондон им је подигао достојне споменике. У њему је црква св. Павла, Вестминстерска опатија (abbey); он има горди парламенат. Свему овому треба тражити равна у цркви св. Петра и Павла у Риму, у Париском Потер-Дам и Лувру, ал ипак пулник с нашега југоистога пошто је видио Минхен, Веч а нарочито Париз стаје задивљен ружњом Лондона и чуди се монотоности његових улица. Додајте томе вјечиту маглу и у овим љетњим данима и атмосфери пуну угља и прашице са вјечном хуком кола свих врста, па ћете појмити да он не може бити мио стан ономе који се навикао на плаветнило нашега неба и чист и свјеж дах, који дува с наших гора ил снега мора, што ви тамо на приморју тако силно осјећате и што вам чини Далмацију тако драгом. Но бурни Лондон постојао је хуцији са силне журбе да се дуж улица куда ће краљица са свитом проћи начине сједишта за силно глодање и за странце који дневно притицаху (Читаве су се куће рушиле да се направе сједишта, а једно мјесто плаћано је од 250-25 Francs т. ј. 1-10 Л.). У лондонској Сити мора се због јава саобраћаја са свитом проћи начине сједишта за силно глодање и за странце који дневно притицаху (Читаве су се куће рушиле да се направе сједишта, а једно мјесто плаћано је од 250-25 Francs т. ј. 1-10 Л.). У лондонској Сити мора се због јава саобраћаја са свитом проћи начине сједишта за силно глодање и за странце који дневно притицаху (Читаве су се куће рушиле да се направе сједишта, а једно мјесто плаћано је од 250-25 Francs т. ј. 1-10 Л.). У лондонској Сити мора се због јава саобраћаја са свитом проћи начине сједишта за силно глодање и за странце који дневно притицаху (Читаве су се куће рушиле да се направе сједишта, а једно мјесто плаћано је од 250-25 Francs т. ј. 1-10 Л.).

Сјећам се сиреме коју је Париз учинио за дочек цара, пред мојим очима још је жива љепота тог племенитог и јединственог града у његовом вилинском руву, знао сам да Лондон није Париз и слабо бијах радознао да видим његове декорације све до јуче кад ме је Лондон пријатно изненадио и доказао да и он може бити лијеп само кад хоће, бар свуд тамо гдје ће краљица проћи. Заставе лепршаху живо, цвијећа се није жалело, богата чоха покри ване зидове и балконе, те све то чињаше живописно и мајсторско платно на коме се оцртаваху грациозна тјелеса и дражесна лица инглеских дама у богатим и укуским тоалетима. Поглед на то бјеше диван и шетња пријатна.

Јутрос требало је устати рано и похитати у улице Лондона, пошто ти је, драги Дубровниче, ласно вјеровати да један српски студент слабо ће наћи коју гинеју да себи мјесто у напријед осигура. Но нада и поуздање у младска нога а Бога ми и тактове да се кроз гомили прогурам, обећаваше ми да ћу до лијеног мјеста доћи. Тако је и било. Saint-James's парк

већ бјеше затворен за публику гдје се надах продријети, и ја се наћох пред лауцем сержана (жандарма) који ми тражаху пикет да уђем. Присуство духа помаже многе; направи ми да пикет по шпагу тражим, сержан пострљив да чека због гомили која притицаху, а ваљда и не сумњајући да ја не припадам служби њеног Величанства (у Инглеској све је њеног Величанства) пусти ме напријед рекав да пикет покажем другом сержану, други, ослопив се контролу првог, не ништа ништа и тако се наћох у Constitution Hill тик до краљевске палаче, гдје у дужини од пола миље бјеху спремљена сједишта за дворске чиновнике, њихове породице, новинарске дописнике и т. д. Не знам како бијах унао у једну групу новинара који, жуђни да дознају све, а очекујући да прогесвион почне бјеху се узмудвали тражећи програме и стављајући питања. Говорило се и руски и њемачки и француски и инглески; сам сам питања давао и одговарао, само да ми лудо вријеме прође, јер мјеста бјеху нумерисана, а ја наравно без пикета. Назад дао се знак; трупе наступаше; новинари одоше на своја мјеста а ја се наћох сам пред трибинама. Један ми сержан приђе. — „Гдје је ваше мјесто?“ — „Свугдје и видјје“ — „Пикет?“ — „Немам“ — „Па одкуд сте овдје?“ — „Не знам“ — Сержан се замисли — „Морате ићи“ — „Идем“ — Прођоше три минута; ја не знам шта се збивало у души сержановој, било да сама љепота дана, што је читав догађај у Лондону, било да национална понос и помисао на јубилеј оплемените његово срце и дадохе мјеста само сеча-lerosques осјећајима, тек његове побуде бјеху равне онима које покренуше Персеа да ослободи Аријадну или ти нама боље познатог племенитог Сорвантосовог јунака кад се оно одлучи да штити славу и прогони неваљало, јер му положај бјеше очајан; изиђеш ли из парка значи изгубити се иза огромне масе свијета и немати ни наде ни времена да до новог мјеста доћеш, и онда збогом јубилеје сав сјај који сам тако лудо изгубио.

Сержан је морао знати то. И кад се моја душа топлојано у бединама очајања, њему се донаде да узме улогу олимског бога и изведе ме из прашице у сјајна елизејска поља, ил као орло малога царића далеко изнад облака од нада и очекивања, и он ми рече: „Ви сте можда из далека дошли да видите јубилеј и сад...“ Ја појмих покрет у његовој души и да бих на то учинио још јачи утисак размислих за трен од куд да кажем да сам Брага, њему као инглезу никоја земља није далека, пошто је уснио да свуда завуче свој нос и забоду своју заставу. Да речем да сам Рус, то је у истини далеко за њега, ал како је слаба нада да ће он тамо доспјети да влада то наравно он никакве симпатије нема; мисли иду брже но ријечи и на вријеме одговорим да сам Србин; то поможе и сержан једним покретом руке — ах! тај покрет видно сам само на Рубенсовим сликама, кад слика Марију Медићи — показа ми да пређем линију и станем иза реда цјешака који бјеху дуж краљичина проласка; замном бјеше ретокта (Saint-James's парк и лица која за времена бјеху ушла. Боље се мјесто није могло имати. Хтједох рећи: сержане брате! ходи да те загрим, но он свијесан своје величине, не тражећи хвало, бар не од овако малих, оде даље и ја похиташ на показано ми мјесто и трупе већ наилажаху.

Којим редом и које све трупе бјеху туна било би дуго излагати. Призор бјеше диван, јединствен, кад сјајне британске трупе остављаху краљевску палату и промицаху поред мене у бојном поредку.

Пролазак трупа трајаше добро по сахата; као што ћемо из програма видјети ту бјеху сви редови оружја и по њиховом одјелу, избору и држању њима, држим, није ништа равно у континенталним војскама. Ви знате да Инглеска не зна за њемачки војни систем и њене трупе састоје се само из волонтера (самовољаца.) Инглеска је најконзервативнија земља у обичајима и као најпрогресивнија у идејама и њине трупе задржале су свој стари изглед, те у њима поред каквог тридесетогодишња са засуканим брковима оличена мушка снага и јачина, видите дјечка без науцица, младиска окретност и хитрина, са његовим флаутама и трубама све то у најжи-

вописивјем одјелу које ничег заједничког нема са досадним њемачким униформама. Гледајући поновну краљевску гарду, мишља да само из таквих могаше бити састављена она јединствена Наполеонова гарда и само пред таквима — да се послужим Victor Hugo-вим изразом — као восак стопала се та иста гарда на Ватерлоу који и данас задрхта кад се сјети тог дијаволског судара. Ту бјеху сваковрсне англиске трупе, ту бјеху афрички црнци и ципарске заптије, ту бјеху и кинези јапанци и малајци и индијанци и тај приказ могао је видјети само средњи вијек ил опсађени Беч кад под својим зидинама гледаше шарену војску силног калифе. Видио сам на Шампу Елуеџа француске трупе при дочеку цара, по љепоти данашње су их трупе далеко надмашиле. Ја не знам које прије да поменем. Кад најбоше ципарске заптије са својим високим црвеним чалмама, неко замном добаца прѣхтиге Керле. Све бијаше за лондонца splendid а таквих убојних коња већу више никад видјети, а шта да речем за блиставу трупу индијанских раца, са њиховим црним ковчавим брадама, са одјелом све у свили и суволе азату. Алжирске спахије бјеху љубимци Париза, племство заробљеног афричког лава огледало се на сувим спаљеним лицима ових правовјерних. Данас златни бјеху на од сунца позлаћени коњи и јунаци, а какав приказ оку кад златне перјанице њихових турбана трентаху и блистаху на тамном зеленом густога лисја, такав приказ могао је видјети гуслар кад се отворише на Крушевцу врата и изађоше по избор војводе да оду на поље смрти — бесмртности. Тихо и лагано јахаху они туда а на њиховим мирним лицима огледаше се нека непојмљива философија, дубока и бесконачна као и Гагес што је, која их учи да мирно, без страсти подносе промјене живота. Око се не радо од њих одвајаше и кад се они у даљини губљаху чух замном једно: „Ah! superbes hommes.“

Кад трупе измакоше, поглед ми се оте на подигнуте трибине и њихову публику и то је било вриједно видјети. Очигледно да љопота Лондона састоји се у лијепим лицима која човјек на сваком кораку срета, тога нема ни Минхен ни Париз ни Беч. Ако је шетња у париској Avenue du Bois и Булоњској шуми љепша са тоалета ил крајних дрва; шетња у Хајд-парку љепша је са љепоте лица и богатства екипажа. Јутрос на сједиштима у Constitution Hill бијаше се сакупило оно што можда Лондон најљепше и најотмјеније има у сада кроз доглед откривах сва та чаробни лица полусакривена међу лишћем и грањем, уоквирена у цвијећу и лаким љетњим тоалетама — срце је човјечије нестално — убрзо заборавих сав сјај армије и индијске раце, и кад дворска кола не би никад наступила ја бих имао шта да посматрам.

Драги Дубровниче, ти ћеш видјети ред којим остала свјета наступаше и кад у касу прође пратња свјетских принчева, примјетих црногорске соколове Пејановића и Ђурковића са њихова красна одијела, но им лица не могах виђети. Кад дворска кола најбоше видјех преставника српскога краља са његовим вавда љубезним и интелгентним лицем, господина Мијатовића и већ редом осталу господу.

За тим долажаху кола са принцесама. Ту ти бијашу на избор госпођа и онага сјаја и богатства. Усклици хура и махање марама прабаху краљевску породицу међу којима бијашу необично лијепи дјеца покој-

ног принца Хајнриха Батенберга и краљичине Ђерке Јелене. Но кад најбоше кола шеснајеста са шест као угљен врњих коња гдје сједијаше њемачка царица (Фридрих) а с љиве Нануљска принцеса, узвицима и махању марама не бијаше краја. Бијаше ми доиста у души мило и срце ми живо куцаше са радости што Ђерка мојега народа, лист наше горе бијаше племенит међу племенитима, бијаше најљепши међу лијепима. Да то не бијаше само моје мишљење доказ су силни узвици народа и махање марама у рукама љепотица. Кад је жена лијепи она нерадо одаје хвале љепоти друге, али кад је та друга принцеса онда оно то чине искрено.

Кад и ова кола промакоше ето ти сјајне свите краљевских привчева, силнога свијета; што је стара Азија и Јевропа имала најстарије и најплеменитије, најмоћније и најсилније послала је да се данас на рочишту нађе да учини пошту Британији и њезиној краљци. Поносно јахаше та блистава група која представљаше традиције завјештане прошлим вјековима и многим умрлим покољењима, сјај и моћ садашности и наде будућности; колико ће од њих бити благослањено а колико можда проклињано милијунима. Ја им желим прво. Ко ће ти сва имена изрећати; ту виђех велике кнезове силне Русије, ту Архидуку Аустроугарскога, ту принца Нануљскога, ту Књажевића Данила, књажеве Њемачке, насљеднике Данске, Шведске, Сијама, Јапана, једном ријечи одабрана кита, свијетла Пљејада која се не види два цута у животу. Кад група поред мене бијаше чух јасно узвик: Монте-ен-ро! То се Књажевића Данила тицаше. Можеш појмити, драги Дубровниче, колико ми тај узвик срце потресаше. У свој тој прузи вјековних кољеница не паде се ни једнога који би надмашило једнога српског принца по његовом статусу и држању. И књаз Црне Горе кад је послао дјецу преко мора могао је у истину рећи:

У хиљаду твојих Латина
И хиљаду твојих сватана
Неће бити љепшега јунака
Од Макема од мојега сина.

Док ево ти осамдесетогодишње краљице са принцесама Велском и Шлезинг Холштајнском. Осам малијених коња вуку у најлакшем ходу краљичина кола поздрављена бурним узвицима одушевљена народа. Шест је година како краљичина долази у Лондон из своје Виндсорске кастеле и лондонски народ није уморан да свакад похита да је на пролазу поздраве. Двије су генерације изумрле гледајући краљичино лице, али ниједна као данашња не видје је у свечанијем тронугку. Њезина дјеца на престолима су толиких јевропских домова, у њеном животу било је тужних али не несрећних дана. Њена владавина била је без погрешака и она је више учинила за монархију у Европи по сви Лудвиги XIV-ти, Карли XII-ти и Виљами први и други, а све то славном реченицом „Шта бих ја рекла да сам у Доњем Дому (What I would Say of I were in House of Commons).“ У њеној држави влада и вјечно љето и вјечно прољеће а границу јој чине само ледене горе арктичних океана и вали бурних мора, али над њима влада Британија. Ингленики народ и сви јевропски дворови дужни су јој много и она њихову пошту краљевски прима. Краљица изгледа врло добро, љепота дана доприноси томе и она је извјесно свјесна значаја и величине

обилазила утврђења, храбрећи тонције, и можда је имала великог удјела у оној мушкој одлуци. Тврђава је издржавала ватру с мора и са суза, и тресак једне запаљене барутане посвјенил над. Пошто је Краљ преко мора оставио Гаету, војска му положи оружје 15 јануара 1861. Први чин освојитеља у поду порушеном граду била је милосрдна служба за покој погинулијех јунака с једне и с друге стране. Весела није било, пошто су побјеђени били сународници.

Кад је Гарибалдију стигао на Капреру телеграм, да је Гаета пала, рече пријатељима око себе: „Грифански рат је већ свршен; Италијанци неће већ убијати један другога.“ У вечер је био тако нерасположен, да су мислили, да је болестан. Пукотник Веки приближи му се постепено, да види што му је. На питање, постоја ли мало, на одговори: „Јадни младић! Рођен на подножју престолоа и можда без његове кривице ишћеран. И он ће морати искусити горчину прогонства напенада.“ „Јели то све?“ Ушита Веки. „И чини вам се мало?“ — би одговор. „Онда за што сте пошли на Марсалу?“ — одврати пријатељ у шали. Гарибалди оштро одговори: „То је била наша дужност, јер се иначе није могло говорити о Италији уједињеној.“

Францеско II шћаше бити срећан да је имао савјетника, да га наговоре, да сачува симпатије, које су га у прогонству пратиле, обасјана славом јуначке обране Гаете. Напротив прогнанога Краља савјетовали су да тражи савезнике у политичком разбојништву, које је трајао пет година у Двијема Сицилијама. Италијанци,

часа и озбиљно их прима. Но осамдесет година живота били су довољни да јој покаже и налице човјечије славе и да је увјере да величина једне владавине лежи у вјерној служби Ономо горе и срећи народа доље. Њено је лице мирно, готово без израза и док се тихо кљава народу, у мислима изгледа да је далеко, далеко тамо и као да се спрема да даде рачуна Ономе пред кога ћемо сви ступити мали и велики, силни и ништави и пред ким смо сви ми једнаки.

God sarethe Queen разлијегаше се и процесиија се даље лагано удаљаваше. Ја похитих кући да бих се одморио и написао што видјех и осјетих овог јединственог јутра а све милошћу једног срџана. У суботу је Naval Review поморска смотра у Portsmouth-у гдје Инглеска има да покаже свој донос и одбрану — своју флоту. Да ли ћу тамо досијети не знам, с тога се задовољи овим.

Поздрав Далмацији.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(А. А. Мајков.) Како јавља петроградско „Н. Време“, 17 јуна навршило се 50 година књижевног рада познатог српског пријатеља и писца српске историје А. А. Мајкова. Крајем 50-их година Мајков је израдио своју магистарску тезу „Историја српскога језика“ и за тим је предавао на московском универзитету руску књижевност. За тим је оставио универзитет и наставио свој познати књижевни рад из историје Срба и српске књижевности. 1880 год. Мајков је био управник московског позоришта. Сад је хомајстор царског двора. Мајков је још у доброј снази и ми желимо да наш славни историчар још дуго поживи, како би српски народ могао добити другу прилику, кад смо ову пропустили, да му за живота искаже своје признање, које ће трајати док Срба буде. А можда смо и још на вријеме, да се одужимо овоме великоме нашем пријатељу и приликом овог његовог јубилеја: не били се могло удесити да се о идућем Савинудневи по свему Српству прослави десетогодишњица његова књижевна рада, који нам је дао најбољу историју српскога народа, што данас имамо у преводу нашег славног Ђура Даничића? Нека промисле наша научна и просвјетна друштва, а у сваком случају и српске академске дружине, на њека одлуче, и цијело ће им се Српство одавати.

(Нове Књиге) Примили смо на приказ:

Народна мисао, за уједињену хрватску и српску академску омладину издали: Јован Бањанин, Милан Костич, Иван Лорковић, Душан Манђер, Лав Мазура, Светозар Прибићевић. Народу својоме хрватскога и српскога имена приказује његова омладина, у Загребу, 1897. Двојичка тискара. Цијена 2 круне.

Она ће појава обрадовати свакога доброга Хрвата и Србина, јер се у овој књизи огледа права народна мисао, која ће, ако Бог да брзо, рашћерати, као сунце маглустину, мутљавину појмова, из које извире данашњи српско хрватски раздор у Аустро-Угарској.

На загребачком универзитету састало се неколико свјеснијех младића Хрвата и Срба, који брацки другују и заједнички проповиједају народно јединство, те овом књигом сво и на јавност излазе, али не

који су губили своју дјecu у биткама за независност, никад се нијесу пожалили: нијде се није боље схваћала слава умирања за отаџбину као у Италији овога вијека: али изгубити сина или брата из бусије од разбојничке руке — то је било тешко. И отуда се није могао постићи никакве користи, већ се напротив изазвало огорчење у свој Италији против изгнаног Краља тијем више, што је подстрекач тијех злочина уживао заштиту у сред Италије као гост Папи. Из Рима су долазили новци, напутци, разбојници, а Папина граница снасаваше свакога, ма како да су му руке биле окрвањене. И то се све у Риму одобравало, као дјело вјернијех сељака. Али политичко разбојништво у јужној Италији не може се сравнити ни са ратовањем Кардиста, а камоли са свetim патриотскимим ратовањем грчкијех Клефта. Ужаси, што су ове разбојничке чете чиниле, не могу се описати. Тврди се да није било страхоте у индијској побуни, којој одје је било равне.

Од угледнијех Нануљца, што су под надшом владом уживали службене положаје, јпко се не придружи тијем зликовцима, међу којима је било официра и аустројскијех, францускијех, белгијскијех и један црвени.

Генерал Балдини био је овлашћен да успостави ред. Био је строг војник, који је изучио у Шпанији, како се ратује, школу сасвијем дружичију него милосрдну. Што је прелазило границе нужде заслужује осуду: али се нико није уздео у усипјех подумјера. У зрази тога разбојништва највише је пријетио социјализам, несвјесан

сами, него у добром друштву познатијех Срба и Хрвата, на које су се обртели да своје мисли поткријене њиховијех мислима.

У првом дијелу долазе радње само омладине: Увод од Душана Манђера; Ђуро Даничић од Јована Бањанина; Мисао војвода Срба и Хрвата од Светозара Прибићевића; Рачки од Ивана Лорковића; Хисторијско државно право од Д. Димовића; и Сјени, приповијетка, од Милана Будисаљевића.

У другом дијелу долазе одзиви: владике Стросмајера и митрополита Михајила, Косте Таушановића, М. Бана, Ј. Борчића, дра Михајила Полит-Десанчића, Лука Зоре, Љуба Стојановића, дра Влаха Матијевића, Јована Ристића, Ј. Авакумовића, Илије Округића, дра Мил. Веснића, дра Ј. Монти, Ј. Сундечића, Динка Витезића, Еразма Барчића, дра В. Јогишића, Т. Смичикласа, Натка Подила, Миливоја Шренела, дра С. Мазауре, дра Ф. Поточњака (уредник „Хрватско Домовине“), дра Ј. Видрића, дра Ивана Захара, дра Ф. Врбанића, дра М. Дерончина.

За сада најтоплије препоручимо ову лијепу књигу, а у идућим бројевима пре ладаћемо је оном пажом и љубављу, коју у пуној мјери заслужује од свијех листова, који само служе интересима Срба и Хрвата.

Materialien zu einer Ornithologie der Provinz Montenegro. (Прилози к изучавању птичјијех свијета Балканских земаља, IV. Прва Гора.) Велика 8°, стр. 149, са двије табле у бојама и једном картом књажевине Црне Горе. Беч 1896. Издање бос-херц. земаљског музеја у Сарајеву. Написали Отмар Рајсер (Reiser) и Људевит ил. Фирер (Führer). У наклади књињаре Карла Геролда син у Бечу. Цијена 5 фор.

Сарајевски „Гласник Земаљског Музеја“ о овој научној радњи доноси овај реферат:

Кад је прије двије године угледала свијет прва свеска овог, на широјој позози заснованог дјела о птичјијех свијету Балканских земаља, у којој је го п. кустос Рајсер изложио резултате орнитолошког проучавања књажевине Бугарске укључиво Источне Румелије и Добруче¹⁾, поздравине учени кругови природњачке струке овај подхват нашег музеја живим радовањем и највећим симпатијама, о чему је у своје вријеме поведена ријеч и у овом листу²⁾.

Свеска, која је сада изишла из штампе, бави се орнитолошким проучавањем сусједне нам књажевине Црне Горе. Поштованим читаоцима „Гласника“ познате су орнитолошке прилике ове државе из расправа, које је музејски колектор госп. Људевит ил. Фирер објавио у овом листу³⁾. Марљивом овом раденику нала је дчо срећа, да је његово вишегодишње проучавање, итичијег свијета Црне Горе наило дјелотворног промицатеља у узвишеној особи Његовог Височанства, Књажевића Насљедника Данила.

Али редом госп. Фирера не бијаше још довршено оно научно истраживање, те је с тога у његовом друштву госп. кустос Рајсер љети години 1895. кренуо у Црну Гору, да лично проучи тамошњу фауну и

1) „Гласник зем. музеја“, год. VI. (1894.) стр. 795. и 796.

2) Ibidem год. VII. (1895.), стр. 159 и 160.

3) Ibidem год. VI. (1894.), стр. 543—604. и год. VII. (1895.), стр. 241—258.

али стваран. Да се неколико социјалистичкијех вођа ставило на чело, да проповиједају и руководе, могла је првена заступа комунизма замијенити бијелу борбонску. Ова тежиња у продужењу борбе бивала је живља. Економско стање становништва било је плачевно, али су се многи надали да ће слобода чуда чинити, ситећи гладне, обукујући голе, шилући кишу и сунце како кад треба. Али слобода не учиње ништа од тога, и разувјерење је подржавало разбојништво.

Организација јужнијех покрајина скоро је напредовала. Влада је кадкад била слаба, кадкад и сувише строга. Уз њу није било оне снаге одушевљења, што се са Гарибалдиом појавила и ишћезла. Нема сумње, велико мноштво становништва жџаше сједињење с Италијом; али је такођер истина, да нова владавина није никога задовољавала.

Прво законодавно тијело италијанско сакупило се у Торину 18 фебруара 1861. Нијесу били присутни само посланици Рима и Млетака. Прва одлука парламентарна била је, да Виктор Емануил и његови насљедници носе назив Краља Италије. Истакло се питање, што да се ради са Гарибалдовом војском. Војсковођа је хтио, да његови другови уђу у редовну војску. Виктор Емануил, и да је хтио, није могао поводити Гарибалдију, без пристајања министра, који су се онет обзирали на војничке власти у Торину. Добровољци нијесу били грђа од редовнијех војника, али су они састављали једно политичко тијело, створено за одређену сврху, и зато је појмити разлоге,

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ИСТОРИЈА ОСЛОБОЂЕЊА ИТАЛИЈЕ

По Е. Мартиненго

XV. ПОЧЕТЦИ ИТАЛИЈСКЕ КРАЉЕВИНЕ. (1860—61).

Нануљска војска била се повукла иза Гариљана. Капуа се предаде 2 новембра, пошто је издржала бомбардовање кроз 48 ура. Ту је био и Виктор Емануил, који рече генералу Дела Рока: „Срце ми се цвијепа, мислећи да убијам и рушимо један италијански град“. Два дана касње Галдини пређе Гариљано, гдје нађе јуначки отпор, што свједочи, да остаци борбонске војске нијесу били за презирање. Други јуриш био је срећнији. Један дио нануљске војске спаси се у Гаету, а остали преко границе Папина државе.

Гаета је била посљедња тврђава борбонске династије, али на положају врло јаком, сличном Бијалтери. То је један рт у мору, преко сто метара висок, који стоји у свези са обалом тек пјешчанијем италом. Брањо га је троструки полукруг опкопа и утврђења, један височији од другог. Галдини изнесе тонове на висове, што владају Гаетом, преко 22 километра пута. Цио мјесец дана 10,000 људи радило је мотиком. У Гаети је било 11 000 војске, а заповиједао је генерал Ритуџи. Францеско се још надао да ће спасти своју краљевину, коју су му наду подржавали ружичаста извјештаји о реакцији, што се подже. Млада му супруга сваки дан је

да у много чему попуња дотадашњи рад на овом пољу природне науке.

Далеко би нас одвело, кад бисмо стали набрајати све крајеве, којима су пролазили Фирер, па онда такођер Рајсер у његовом друштву широм Црне Горе; тек ћемо истакнути, да су оба двојица своја проматрања чинили од Удциња до Рудина, од Ловћена до Колашина и Андријевице, посвуда уз албанешку границу, нарочито пак на Скадарском језеру, за тим усред Никшићког поља и Циве, уопће у сваком крају Црне Горе.

Свак, ко дуби крила, становнике ваздуха поздравити радосно ово дјело те ће заблагодарити овим писцима на њихову труду. Нас овамо у Херцег Босни поготово ће занимати ова књига, јер наша отаџбина показује у геолошком погледу исту грађу као и Црна Гора. Формација крша: његове понике и расјелине, воде понорнице, дивљи раскидани гробени и зупци, на међу њима положене долине обилне вегетацијом и разноврсном фауном, испрекидане голим носима високих планина — све то, почињући у Крањској провлачи се Далмацијом, Босном и Херцеговином и захвата у сусједну Црну Гору.

Међу осталом ваља изложити још један моменат, који побуђује занимање свих ове кршне земље. Овамо се јате многи заступници средњоевропске фауне и фауне средоземног мора, као: жутокљупа чолица (чавка, голица, Alpendohle), бијела кока (мисирски сип, ägyptischer Aasgäiser), црни гавран (Kolkrahe), дјетлић средње Јевропе (mitteleuropäische Spechte) и црвенице у јужним својим врстама, као: крварица (лончар, Felsenspechtmeise, Sitta syriaca), црноуха бјелгуза (Ohrensteinschnäzler, Saxicola aurila), маслинска вртљарка (Oelba umschwärter, Nupolais pallida), надаље кратко ноги кобац (Zwerghabicht, Astur brevipes), африкански соко (Felddegfalko, Falco feldeggii), коначно на Скадарском језеру поносан несит (гем, паџац, пеликан). Ово језеро и околна му управо су прави елдорато по пријатеља птичијег свијета. Овдје се у свако доба године купе крилатице сваковрсних фамилија, ту падају заморени путници на починак, путујући к сјеверу или к југу, а многи сјеверњаци долазе амо на топлија зимовишта.

Наши истраживачи претражили су за пет година све ове занимљиве стране; не жалећи силног напора провлачише се они кроз оне расједнуте литице, да приберу потпуно градиво за ову публикацију. Свуда су им црногорске области биле на руку, нарочито пак Књажевић — Напљедник, о коме се знаде, да је велик пријатељ и одушевљени промицатељ сваког знапственог рада.

У свему сабраше Рајсер и Фирер 516 мјениница и 360 птичиња легла (гнијезда). Све то чува се ко нарочита црногорска збирка у просторијама нашег музеја.

Сваки читалац овог дјела, чија укусна опрема служи бечкој штампарији Адолфа Холцхаузена на част, биће благодаран списатељима, што су у опис својих путних резултата уплели и многу zgodnu о кршној земљи и кршним јој становницима. Дјело је с овимјем угодно зачињено, а и читалац се боље сналази.

Уз књигу су приложено двије укусно израђене табле у бојама: африкански соко (Falco Feldeggii) и кратконоги кобац (Astur brevipes), па такођер земљовишена карта књажевине Црне Горе, која је управо мајсторски израђена те нам показује путеве, којима су оба истраживача кроз оно пет

година пролазили. Све то умножава врло једноставно ове књиге, којој ће, ако Бог да, већ до године слиједити свеска о птичијем животу крајевине Грчке, гдје је управо а да, по други пут борави наш кустос Рессер да проучава прилике тамошње фауне.

† Милош С. Милојевић

„Биоградске Новине“ допосе:

Најзаслужнијега представника великоерске мисли у свеколикоме Српству; неуморнога борца за велики идеал својега родољубља; књижевника и војника, који се и пером и мачем борио за уједињење раскомаданог народа српскога, — Милоша Милојевића нема више међу живима....

Јуче је српском народу оскануо црн Ивањдан, јер јуче изгуби својега милога сина, који је свим жаром својега срца и топлином своје племените душе дубио народ српски, а цијелога свога вијека радио и борио се, да види остварен свој идеал: ускренуће Душанове царевине....

Вријемо, у коме данас живимо, и прилике, у којима се данас налази свеколики народ српски, тако су озбиљне, тако су судбоносне, да је јавним духовима овладала пока сјета, нека забрнутост и клопулоост, противна родољубивом себићом, и баш у сред те меланхолије отрже нам неумитна смрт једнога старог и опробана војсковође, каквих мало имадосмо, и каквога неће скоро родити српска мајка....

О књижевном раду Милоша С. Милојевића може се мислити, како се хоће. Његов књижевни рад за цијело не може и не ће издржати ничују критику. Међу тим побуде, које га покретаху на тај рад, и смјер, који је мислио њиме постићи, био је тако чист и свијетлао, тако узвишен и родољубив, да му то ни ко пореди не ће. У томе баш и лежи значај његова рада за народ српски. Тежио је за остварењем великих идеала српскога народа и радио је како је умно и како је знао. Можда му је оскудијевала за то богата ризница знања, али му не оскудијеваше ризница узвишеног родољубља и племенитих намера.

Милојевић није само радио пером, да пробуди уснавано родољубље и да подстакне свој народ на остварење завјетне мисли српске, — он је и живом ријечју радио на томе. Пронутао је унакрст сву Стару Србију и Македонију, и поред велике опасности за свој живот, он је, преобучен час као обични радник дунђерски, час као каква мајстор или црквени сликар, будио српску свијест у ономе народу и прикуњао народне умотворине. Живот му често бјеше у највећој опасности, али он не клону духом, него руковођен својим идеалом, коме бјеше сав живот свој посветио, корачао је напријед и кричио је пута великој замисли српској... Да, Милојевић је често пута мењао свој живот на коцку за љубав истакнутога циља.

Милојевић не бјеше само човек од књиге и ријечи, него и јунак на мјесту, — не само фразеолог, него и борац за своју мисао....

Кад оно сазре мисао, за коју највише бјеше радила уједињена омладина српска; када дође вријеме, да се ступи у рат с Турцима, Милојевић оставља књиге и перо, и узима сабљу и пушку у руке, да се храбро бори за уједињење и независност. Године 1876 видјесмо га као команданта дежевско-ибарских усташика. Примјерје за тече Милојевића са његовим усташама на

турскоме земљишту, и та је околност припомога, што је Србија могла водити преговоре о миру као ратна сила на равнотези са Туреком. Године 1877—1878 Милојевић поново бјеше командант дежевско-ибарских усташика, и храбро се борио на турскоме земљишту на домаку Новог Пазара. У српско-бугарскоме рату видимо га као команданта добровољаца на границама, гдје сузбија упаде бугарских чета....

Ријетки су Срби, као што бјеше Милојевић, а још ређи, који сав свој живот посвете једино и искључиво истакнутом себи циљу.

Милојевић бјеше пропагандиста и борац, родољуб и јунак, — он бјеше узор Србији, каквих је мало, и какве српске мајке ријетко рађају.

Садашња генерација није можда кадра, да довољно схвати и правилно оцијени значај и домањај његова рада; али никога данас у Српству нема, који не би знао за Милоша С. Милојевића, и који се не би покљонио пред величином родољубља и пред неуморним радом и заслугама његовим.

Ватреноме родољубу, храброме борцу и заслужном сину српскога народа нека је дуг и вјечит епомен! Хвала му и овога и онога свијета, — вјечна му памет!

Милош С. Милојевић рођен бјеше 16 октобра 1840 године у Црној Бари, у округу подрињском. Основну школу изучио је у Глоговцу, у Мачви, а гимназију у Биограду. Од 1859 до 1862 учио је правне науке у биоградском лицеју, а за тим је слушао права и словенску филологију на московском универзитету.

Вративши се са наука из Русије бјеше 16 септембра 1865 постављен за писара окружнога суда у Ваљеву, а доцније за писара апелационог суда. Касније постаде секретар трговачкога суда, а год. 1870 професор гимназије биоградске. Прет писом министра просвјете од 26 августа 1878 бјеше одређен за професора српскога и словенског језика у другом одјељењу богословије, којим је управљао све док исто није укинута. Године 1881 бјеше постављен за професора и директора ниже гимназије у Беоковцу. Одатле дође он 1890 године за професора прве биоградске гимназије, и као такав управљао је богословско-учитељском школом, која бјеше у свето-савском дому, све док ова није затворена. У пензију отишао је 1 маја 1893 године.

Књижевни рад Милојевићев у главном овај је: Пјесме и обичаји укупнога народа српскога у 3 свеске (у рукопису је остало још 12 свезака.) Путнице по Старој Србији, што је наградило Српско Учено Друштво; Одломци из историје српскога народа, двије свеске; Општи лист нешке патријаршије, и Манастири у Србији. Милојевић је израдио познату етнографску карту српског и јужно-словенских народа, а у рукопису је оставио много путнице, пјесме, обичаје и биографије заслужних људи из Старе Србије и Македоније.

Милош С. Милојевић био је редован члан Српскога Ученога Друштва, а сада почасни члан Академије Наука и члан многих друштва у Србији и Русији.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

(Употреба купјена.) Протлијех година ми, смо доносили напугак, како се од шмречкиња прави ракија, која је најљепша и најскупоцијенија у трговини, позната под

именом „див“. Такођер смо доносили напугак, како се од малина чини најљепшији сируп, познат у трговини под именованом „фрамбуа“. Код нас има и шмречкиња и малина у изобиљу, тако да би се њима могли користити и села и вароши: села кућећи их и продајући по варошима; а вароши правећи од њих најгоднија пића мјесто онајех бдутавијех и отровнијех, за које се издаје од ово наше сиромаштине толики новац преко границе. Али нијесмо још дознали да се и по приватнијем кућама чини која употреба од овог горског плода, а комоли у трговини, ма да се у Веранима од малина у велико прави фрамбуа. Ипак доносимо ово по „Тожаку“ и напугак како се кућећи употребавају. Од купјене се чине: компота, слатко, сирупи, изврсно вино и ликор. Ми ћемо се ограничити на сируп, који се најлакше прави. Узму се свеже и зреле купјене, па се изгљоче, и на сваки литар купјене метне се по литре воде. Тако изгљочене купјене с водом оставо се да стоје 24 сата, па се проциједе кроз филанел или другу тканину, и на сваки литар процијеђеног сока метне се по кило шећера. Уз ово се још дометне и сока из два лимуна, и та се тежност кува око 10 минута, па се онда остави; на површини наслагана цјена скине се, и кад се прохлади сињло се у бочице. Кад се неколико капицица овог сирупа метне у чашу воде, добије се врло пријатно пиће. Покојни др. Милан Јовановић препоручао је у Бони, купјену и као средство противу колере, из својственога искуства, и то на овај прости начин: добро узреле купјене ставе се у добру ракију лозовачу, и та се ракија није као лијек. Ова је препорука у Бони по многијем кућама ухватила корјона, и она се успјешно употребљава противу сваке тробоље. Дакле и сируп од купјена има бити лековит, а колико купјена штота носи по нашим климатама! Да се по нашим варошима стане тражити и купјену купјену, одма би са села доносили овај тако корисни плод по нашим пазарима, па би се и ми и сиромашни селани користили; а што је главно, ова употреба купјена замиједила би какво нездраву инострану пиће, за које се туђинству издаје долики новац.

(Спољна трговина Русије 1896 год.) — Била је овака: Увоз 541,250,000

рубаља, а извоз 668,807,000 р. или извоз је већи од увоза за 128,540,000 р. Године 1895 увоз је био 489,401,000 р. а извоз 667,259,000 р. год. пак 1894 увоз је био 515,236,000 р. а извоз 648,028,000 р. Из ових података види се, да за последње три године извоз неисторано расте, и да је у прошлој години био са 20,781,000 р. већи од увоза у год. 1894. Ове исте цифре показују, да се и увоз увећава, и да је у прошлој години био са 25,031,000 р. већи него у 1894 год. У прошлој години нарочито је порастао увоз шећера, јер је извезено за 12,490,000 р. док у 1895 само за 3,837,000 р. У извозу жита показује се мањак према 1895. години нарочито у извозу пшенице, јечма и кукуруза. Напротив, увоз је порастао код ових артикала: Каменог угља, увезено је за 3,233,000 р. и сирове вуне за 970,000 р. више по 1895 години.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

ЦЕТИЊЕ, 20 јуна.

(Петровдан.) Већ у суботу из јутра, уочи Петровдана, онајала се у вароши врва народа. Побожни поклоњени приступали су вас дан Кивоту Св. Петра цетињскога у манастиру. Пред вече је свирала музика у општинској банти, а по вечери на цјаци, дочим су пред Двором играла народна кола. На сами дан била је свечана литургија на којој су присуствовали Њихова Вишочанства Господар, Књагиња Милена и Књаз Насљедник, и Њихове Свјетлости Књагиње Ксенија и Вјера, великодостојници и главари из унутрашњости у паради. Побожног народа је било пуна авлија. После литургије испред Двора дефилурао је батаљон редовне војске, што се сада овдје учи, са музиком. На ливади били су подигнути шагори, гдје се народ веселио преко цијеле ноћи. Народа је било у опште прилично; могло се примјетити да је из Зете мало било према прошлој години, што зависи од страдања од поплаве прошле јесени; из Боке је било као и прошлијех година.

(Школска година 1896—97) завршена је врло добријем успјехом како у нашој гимназији тако у богословско-учитељској школи, што се показало и на јавнијем испитима. После свечаног читања квалификација, ђаци су распуштени својим кућама. И у основној школи успјех је био такођер врло добар, гдје су такођер били јавни испити, па којијема је био г. проф. Лазар Петровић као ревизор.

(Ниша.) У почетку ове недеље било је дијене кише у Нишкију до Данилова града у Бјелопавлију и до Цуца; па је омет надала по некијем мјестима, али данас

који нијесу допштални, да се примо у редовну војску. Ипак се могао наћи начин, да се увјере, да им Краљ и отаџбина признаје њихово велике заслуге. Што се тај начин није нашао окривљивао се Кавур. Тек касње дознало се, колико се он борио за правину. Сва одговорност пада на војничку предрасуду. Кавур је говорио генералу Фангију, ратном министру, да нијесмо у Шпањи него у Италији, гдје војска слуша. „Подига би се вика срдне — писао је Кавур — кад би се Гарибалдовици, који су се борили, хладно послали кућама, док би се борбонски офицери, који су кукавички бјежали, потврдили у њиховом чину. Прије бих пошао, да се законам у Лери, него ли да узем на себе одговорност тако црне неблагодарности. Презирем тако неблагодарне, да не осјејам њихове удруде, и праштам их. Ади не бих могао водити срамоту, да нијесам признао велико дјело освојења једне крајевине од девет милиона становника.“ И Кавур доби штотод: много више него ли су војничке власти хтјеле, а много мање него ли је Гарибалди тражио и него ли би сам дао да се могао.

Добровољци су били јако увријешени, а Гарибалди, који је био одбио за себе сваку почаст и награду, изненада дође у Турин разјарен, да у парламенту брани ствар својих вјернијех. Он је био у почетку одбио мандат, али кад га Нануљ једнодушно изабра за свог преставника, подложи се вољи народа. У Турину се разбоље, али кад је дошла ствар на дневни ред, диже се из постеле да заузме своје мјесто у парламенту. Расправу у корист

добровољаца отпочео је барон Риказоли, конзервативац и аристократа. Па се диже Гарибалди: заслијењен страшњу нападе на Кавура, који је учинио, да буде странац у родном мјесту, и који нагои народ на грађански рат. Кавур преко обичаја скочи на ноге и раздражено одб. онтужбу ријечима, које се изгубише у оној оној буци. Генерал Виско посредова овимјем племенијем позивом на споразум: „Ја сам од ових, који вјерујем у естетски мисли, која је руководила генерала Гарибалдија у Италији, али припадам и онима, који имају вјере у патриотизам конта Кавура. Тражим дакле, за свето име Боже, да се створи Италија изнад странака“. Он је био готов да жртвује своју дјецу и свој живот само да види успостављен мир, и Кавур одма зграби границу маслине. Изјави да по болу, што је сам претрпио за Ницом и Савојом, схваћа бол Гарибалдијев. Рече да је вазда био пријатељ добровољаца, али не спомену раздор између њега и ратног министра због њих истијех. Да је то и из далека напоменуо, шћане бити обасут одобравањем и уздици потпуношћу: али је он претрпоставио, да сам подноси осуду, него ли да изложи осуди народну војску. Гарибалди је изјавио, да никад није посумњало у патриотизам Кавура, али није био задовољан са обећањима владиним о односу добровољаца. Расправа је три дана трајала, и кад се завршила, Кавур је рекао једном пријатељу: „Ипак, кад дође час рата, узеху Гарибалдија испод руке и рећи ћу му: ајдесмо да видимо што се чини у Верони!“

Калдини је хтио да расламти питање јединим глумијем писмом, али се Гарибалди није осврћао на личне увреде. Он је понитовао побједитеља Кастелфидарда као једног од најбољих италијанских војника, и за то је био готов, на посредовање Краљево, да загрли Калдинија, прије него је кренуо из Турина пут Капрере. Трудније је пристао на измирење са Кавуром пред Краљем, јер је његов неспоразум са првијем министром био чисто позитички а не лични. Можда Виктор Емануил није био ниједијем својим чином задовољан тако, као што је учинио, да се његова два велика поданика разиђу, последњи њут у животу, измиреши.

Кавур изнурен грозничавијем радом, дослије три дана боловања, премину 6 јуна, скоро изненада. Фра Ђакомо, вјеран старом обећању, среди га. У бунчању спомињао је Рим, Млетке, Нануљ, односно ког изрече фразу: „Не опсадно стање“ — чим је хтио рећи, да се није могао измиреши силом људског зараза. Познаде Краља, али није могао саставити мисли, што му је хтио изрећи.

Смрт Кавурова учине велики утисак у Јевропи и изазва велику тугу у Италији. Свак је исте ријечи понављао: „Ко ће довршити уједињење Италије без њега?“ Али смрт обично опомиње, да виједан човек није потребит. Народи врше своју судбину, и ако им највећи синови у гроб слазе.

је пала лијепа киша, која ће бити, вадамо се, ошћа, и то у најбољем часу, особито за доцније кукурузе. Тако уз доста приличну озим, већ позбијену, обезбјеђена нам је зетива, много боља, него ли је ова година обећавала.

(**Нова телеграфска штација.**) Данас је отворена нова телеграфска штација у Шавнику. Г. Шпиро Поповић, управитељ Пошта и Телеграфа примио је од стране општине Шавничке, и од стране главара Дробњачкијех телеграме, из којих се види њихова радост и благодарност, што је и овај наш крај стављен у телеграфску свезу.

(**Нови пазар на Грахову.**) Добили смо сљедећи извјештај: Установа пазара на Грахову примљена је од народа нашег најодушевљеније. То се је могло опазити у прошла три пазарна дана, јер је народа и трговине било неочекивано много. У сва три пазара по врло доброј цијени продато је: 193 говеди; 912 комада крушних и ситних брва; 66 комада свиња; 3480 килограма вуне; 540 комада јагњећи и јагњећих ножица; сира, масла и другог продато је доста прилично. — Све што је на пазар дошло, продато је. — Трговаца са са свију страна било је готово више него продаваоца; док се народ навикне на овај пазар биће нам од велике користи.

(**Личне вијести.**) Г. Толингер, који је провео овдје неколико година као учитељ пјевања и пјана, пошао је у Праг, гдје намјерава саставити пјевачку дружину, којом ће покушати, да по Јевропи разнесе српске народне мелодије, на којима је сам радио. Ми желимо нашем пријатељу срећан пут и добар успјех.

(**Одбор У помоћ**) пострадалијех наших крајева од поплава доставио нам је сљедећи списак прилога:

Свога Скупљених прилога износила је у 222 броју „Гласа Црногорца“ а. в. ф. 28.267 и 90 новч. сувише 217 багања жита. 6 брва и 5 ока уља. —

Г. В. Марко М. Дрекаловић из Куча ф. 100 г. пров. Павле Поповић председник Друштва Цетињске Читалице, као чист приход од забаве коју је друштво давало у корист пострадалих од поплаве, којом је приликом г. Вуко Вулетовић приложио ефор. 20 на исту цијелу, свега чисто ефор. 83 46 новч. г. Стево Новаков члан одбора привукао у Бару: г. Марко Гураш ф. 3 г. Брахо Бећов ф. 1 50 н. г. Махмут Есевић ф. 2 55 н. г. Мула Амет Хоџа ф. 1 50 н. г. Мула Селим Хоџа ф. 1 50 н. г. Осо Зивановић ф. 1 30 н. г. Браим бег Мустафовић ф. 1 50 н. г. Марко Баитов ф. 1 г. Редџ Шеховић ефорин 1 50 новч. г. Махмут Вербер 50 н. г. Јошо Дервиш Агић ф. 1 г. Мило Андро Ивовић ф. 1 г. Ниво Мариновић ф. г. Андрија Шалта ф. г. Асан Спахије ф. 1 г. Асан Марковић ф. 1 г. Усејин Хоџа Асић ф. 2 г. Ибраим Перочевећ ф. 1 г. Асан Андоровић 50 н. г. Шћепан Андро Ивовић ф. 1 г. Хоџа Доброводски ф. 1 50 н. г. Асан Рашикета ф. 1 г. Адал Уео ф. 1 г. Осман Алилов 50 н. г. Мехмет Вуковић ф. 1 г. Смаил Бошковић ф. 1 г. Адем Добра 50 н. г. Јусеф Ђуровић ф. 2 г. Зеко Ходин Солаковић ф. 1 г. Омер Јусефов ф. 1 г. Омер Зеков 50 н. г. Суло Ходин ф. 1 г. Авдураман Лисица ф. 1 г. Омер Адем Осерово 50 н. г. Бећир Зеков Рашикетић ф. 1 г. Браим Лисица ф. 1 20 н. г. Браим Каламперовић 50 н. г. Усо Аликовић 70 н. г. Амет Солаковић 50 н. г. Браим Адема Усова 50 н. г. Цано Суло Ђуровић 50 н. г. Мехмет Пековић 90 н. г. Хоџа Крчиковић ефорин 1 гопс. Хасан Радовић ефорин 1 гопс. Алил Асана Усова ф. 1 г. Хоџи Мустафа Алилов ф. 1 г. Зејнед Мустафа ф. 1 г. Алил Бећиров ф. 1 г. Мустава Бећиров 50 н. г. Алил Ђуба 50 н. г. за 1 багањ жита продато ф. 1 и 7 ока уља продато ф. 2 и 38 н. Мустафа Чобовић 50 новч.

Свега до данас ф. 28.507 и 39 новч. сувише 217 багања жита, 6 брва и 5 ока уља.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

БЕЧ, 28 јуна. — Султан се обратио Францу Јосифу телеграфом односно границе у Тесалији, који му је одговорио најпријатељскијем изразима, да му искрено пријатељство према Султану налаже, да савјестује Султана, да у корист своју и своје државе закључи мир са Грчком на основу, коју су посланици једнодушно предложили у Цариграду.

ЦАРИГРАД, 28 јуна. — Посланици су јучер предали Порти ноту, која јој даје на знање, да су све веле-силе одлучно солидарне у питању границе.

РИМ, 29 јуна. — Краљ Умберто посетио је јутрос Књаза бугарског и подарио му орден Анунцијате. У Квириналу је био велики објед у част Књаза, који сјутра одлази у Румуњску. Стојилов је добио први степен ордена Св. Мауриција и Лазара, Иванов први степен Италијанске Круне.

ПАРИЗ, 29 јуна. — Ханато је саопштио савјету у Елизеу текет депеше, што је Султан управо Фору у питању границе. Савјет ће одлучити, како ће Фор одговорити Султану.

ЦАРИГРАД, 29 јуна. — Посљедња вота посланика изгледа да је учинила дубоки утисак у Илдизу. Очекује се сједница, да се наставе преговори.

ЛОНДОН, 30 јуна. — На банкету у част првог министра колонија Гошен је саопштио, да је Канска колонија готова да стави на расположење државе оклопницу првог реда.

РИМ, 30 јуна. — Књаз бугарски испраћен Краљем до колодвора отпутовао је у Румуњску. Расстанак Краљев са Књазом био је врло срдачан.

РИМ, 30 јуна. — „Стефани“ доноси из Цариграда, да су Владаци Инглеске, Русије, Аустрије, Њемачке, Италије и пресједник Француске одговорили Султану, на телеграм у питању границе, сви у истоме смислу, препоручујући му, да склопи мир предложенијем условима.

БИОГРАД, 1 јула. — Краљ је потврдио Пашаћа за предсједика а Катића за потпресједника скупштинине.

БИБУТИ, 1 јула. — Менелик је наименовао Леовтијева генералнијем гувернером екваторијалнијех провинција у Абисинији.

ЛОНДОН, 1 јула. — „Рајтер“ доноси из Цариграда, да је Порта управила велесилама окружницу, којом им саопштава да је намјерна послати појачање на Крит. Одговор велесила савјетује да не шаље.

БЕРЛИН, 1 јула. — „Нордајче“ дознаје, да ће са рајхскацларом и Виллов пратити Цара у Петроград.

ПАРИЗ, 2 јула. — Фор је отворио мост Мирабовљев. Пресједник муниципалног савјета држа је бесједу, у којој је замолио Фор да понесе у Русију добре жеље, које одушевљавају према њој француску престоницу.

СОФИЈА, 2 јула. — Посјета Књаза Фердинанда у Румуњској утврђена је за 4 августа (по н. к.)

БИОГРАД, 2 јула. — Јутрос се скупштина цијела представила Краљу у Двору у присуству министара. После је поздравног говора Пашинева, Краљ је одговорио, да министри уживају његово потпуно повјерење, и очекује да ће скупштина срећно свршити своје послове.

ЦАРИГРАД, 3 јула. — Јучер је био министарски савјет. Султан је подијелио Едем пашин, адјутанту Рушлипашин, Хивзи-пашин заповједнику војске у Епиру, седмињи дивизионера и двома бригадирима разне части, међу којима наслове „гази.“

ПАРИЗ, 3 јула. — Војничка смотра на Лонгшампу испала је сјајно. Фор је био врло акламиран.

БИОГРАД, 3 јула. Гласови о мобилизацији српске војске опровргавају се из поузданијех кругова.

ЦАРИГРАД, 4 јула. — Говори се, да је јучер министарски савјет одлучио, да напусти Тесалију, али да задржи границу на Пенејоу.

ЉУБЉАНА, 4 јула. — Био је јаки потрес који је трајао 6 секунда, скоро по свој Крањској. У Љубљани велике штете као г. 1895.

ЦАРИГРАД, 5 јула. — По изјави Тевфик-паше на састанку посланика закључење мира очекује се послуже које сједнице. Цевад-паша наименован је заповједником војске на Криту.

ПАРИЗ, 5 јула. — Фор је примио пресједника општине петроградске.

ОБЈАВА ПОМОРЦИМА.

Оштећен је фењер на хрту Мендера у Валдиноће, који је дат одма да се поправи, а мјесто њега постављен привремено један прости црвени.

Цетиње, 10 јуна 1897.

Број 578.

Из канц. Мин. Унутр. Дјела.

О Г Л А С И

GRAND HOTEL NATIONAL, WIEN
(Taborstrase.)

Обновљен, једини велики бечки хотел у коме се не рачуна ни послуга ни освјетљење. 200 соба од по ефор. а. вр. 1 — Купатило, бројан и (telefon) у кухи. Пристајништа колодвора и лађа у непо-средној близини. Изврена гостионица. Умјерене цијене. Погодба при дужем бављењу. Говоре се сви модерни језици — on parle toutes les langues modernes. —

А. Хартхамер **Ф. М. Мајер**
управитељ (7—10) власник.

LUXARDO
MARASCHINO di ZARA
Questo Liquore rinomato non dovrebbe mancare a nessuna mensa.

Zadar (Dalmacija) **Задар** (Далмација)
(10—37)

ОБЈАВА.

На путу између Подгорице и Ријеке, нестала је једноме путнику душанка. — Ко је буде нашао моли се да је преда суду или на Ријеку или на Цетиње ће ће добити дара 5 фиорина.
(3—5)

300,000 **300,000**

ПОЗИВ НА КУПОВИНУ
СРЕЋАКА 14-ТОГ КОЛА
СРПСКЕ ДРЖАВНЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ
ИЗ КОЛЕКТУРЕ
КОКАНОВИЋА И ВАСИЋА
ОВЛАШЋЕНИХ ПРОДАВАЦА У БИОГРАДУ

КРАЉЕВСКО СРПСКА
ДРЖАВНА КЛАСНА ЛУТРИЈА
ЗА ПРИВРЕДНЕ ЦИЉЕВЕ

Већ је отпочела продају 14-тог кола Српске државне класне лутрије, која се састоји из 5 класа.
Вучење појединих класа обавља се мјесечно:
4. Јула 1897 год. вучење је 1 класе.
У цијелом колу играју **30.000** срећака од којих по утврђеном распореду у пет класа **15.000**, морају се извући са добитцима, значи да

ПОЛОВИНА СРЕЋАКА ДОБИЈА

Главни су добитци, један од **12.000**, један од **14.000**, два од **15.000**, два од **20.000**, један од **25.000**, два од **30.000**, један од **35.000**, један од **40.000**, један од **50.000**, један од **70.000** и један од **100.000**, као и једна премија од

200.000 ДИНАРА

Срећан играч може у овом колу добити **300,000 динара**

Осим горњих главних добитака, остали су добитци од **10.000, 8.000, 7.000, 6.000, 5.000**, и т. д. и т. д.
Наша је радња и овом приликом праћена срећом тако да су у прошлом 13-том колу пали сви главни згодитци на срећке које су купљене из наше радње и то

I.	главни згодитак од динара	100.000
II.	" " " " "	70.000
III.	" " " " "	50.000

као и остали згодитци од **30.000, 20.000, 15.000** и т. д.
Српска држава јамчи за исплату добитака.
Цијена срећкама је за све класе подједнака, и то једна цијела срећка за I класу кошта динара **24**, половина срећке динара **12**, четвртина динара **6**, и осмина динара **3**.
Наша радња продаје срећке како за Србију и српске покрајине тако и у све стране државе.
Поручбину срећака шаљемо одма а по вучењу сваке класе шаљемо купцу бесплатно и званичну листу од извучених добитака.
Уплату за срећке ваља упућивати на доље подписане овлашћене продавце, најлакше и најсигурније поштанском упутницом а гдје упутничког саобраћаја нема — у писму са овначеном вредношћу. По пријему уплате срећке се одмах шаљу.
Плапове и остала обавјештења на захтјев шаљемо бесплатно.
Биоград, Маја 1897 године.

Кокановић & Васић
ОДЛ. ПРОД. СРЕЋАКА СРП. ДРЖ. КЛ. ЛУТРИЈЕ.

300,000 **300,000**